

Alexandra den Heijer

TO SHARE OR NOT TO BE

Wat een zegen, al die crises. Nog niet zo lang geleden was ‘het delen van ruimte’ nog een negatieve keuze, tussen eigen territorium en het opgeven van gebruiks-vrijheden. Bij voldoende middelen wil dan iedereen zijn eigen kantoor, vergaderruimte en laboratorium en elke stad zijn eigen brainpark, creatieve klasse en factory outlet center. En dat zijn dan even voorbeelden uit mijn academische werkomgeving en onderzoek.

Nu veel steden zich zorgen maken over ‘*braindrain*’ (en een leegstaand *brainpark*) en veel organisaties ‘Het Nieuwe Werken’ met minder personeel moeten doen, is het delen van ruimte opeens de keuze tussen ‘delen’ of niets — in plaats van ‘delen’ of alles voor jezelf. Dit maakt samenwerkingsverbanden waarover voorheen alleen gepraat of geschreven werd, nu veel kansrijker. Het is verliezen of delen: ‘*to share or not to be*’.

In mijn onderzoek gaat het dan om gedeeld gebruik, gedeeld eigendom en gedeeld management van de universiteitscampus. Dat begint bij het ter discussie stellen van het individuele territorium van de wetenschapper en dat eindigt bij het gedeeld gebruik van een deeltjesversneller met universiteiten wereldwijd. En wie denkt dat die strategie alleen efficiency doelen dient, die vergeet dat zowel wetenschap als onderwijs gebaat zijn bij meer samenwerking, ook in de primaire processen. In deze tijden van bezuinigingen op hoger onderwijs staat het hele academische landschap onder druk — de tijd dat je overal hetzelfde kon studeren is voorbij. Universiteiten worden netwerkororganisaties en ook wetenschappers zullen de wanden van hun cellenkantoor zien sneuvelen, niet alleen fysiek. Het delen van ruimte bevordert ook sociale en intellectuele interactie — serendipiteit, de olie in de academische machine. De campus zal opschalen tot kennisstad in samenwerking met publieke en private partijen, en ook dat weer regionaal afgestemd.

Alexandra den Heijer is universitair docent aan de TU Delft en is gepromoveerd op het onderwerp ‘*Managing the university campus*’. (twitter: @alexandra_db)

Ook duurzaamheidsdoelen zijn gebaat bij meer delen. Sterker nog, meer delen en minder meters is de meest duurzame vastgoedstrategie. Bij een gelijk budget kan er meer per meter worden geïnvesteerd, en delen betekent — als het goed is — zelfs een hoger gezamenlijk budget. Dat is goed nieuws voor de kwaliteit van de gebouwde omgeving en voor het behoud van kwaliteit, zoals bij ons eigen gerenoveerde monumentale universiteitsgebouw (BK city). Na de brand hadden we in Delft zo onze eigen crises die het delen van ruimte hebben gestimuleerd, waarover ik al veel geschreven heb. Zoveel zelfs dat mijn eigen proefschrift er pas jaren later door verscheen, nog wel op papier overigens, waaraan ik na de brand zo’n hekel had gekregen. Waarom? Omdat papier territorium bepaalt in een werkplekconcept en daarmee het delen van ruimte frustreert. En omdat er inmiddels zoveel digitale bronnen, archieven en tools zijn, hoewel ik moet toegeven dat een vergadering met zeven stukken op een iPad — waarop je tegelijkertijd aantekeningen maakt — geen feest is. Dan toch nog maar printen die stukken en weggooien na de vergadering. Enig idee hoeveel dure meters er worden bezet door statische papieren archieven? Ik weet in ieder geval wel hoe snel een organisatie die ‘*paperless*’ is door een verwoestende brand binnen drie jaar weer hele archieven opbouwt. Mooie boeken die in persoonlijk archieven verstopt staan, maar ook stapels gemaakte tentamens die nog niet mogen worden weggegooid.

Ironisch genoeg wilden collega-wetenschappers ook van mijn boek toch een eigen exemplaar, voor in hun eigen boekenkast. Ik was vereerd, maar droeg persoonlijk bij aan het probleem — nota bene met een boek waarin ik de duurzame campus van de toekomst beschrijf. Toegegeven, ik laat zelf ook liever het fysieke boek zien dan het *ebook*, dat er gelukkig ook is, in een oneindig hoge oplage. In tijden van crisis zou ook voor fysieke boeken moeten gelden ‘*to share or not to be*’...